

Ρεπορτάζ

Πράσινο φως για δικαίωση από τους Γερμανούς!

Γερμανικό δικαστήριο αποφάνθηκε ότι μπορούμε να επιδικάσουμε αποζημίωση για τα θύματα της κατοχής

ΙΩANNA MANΔPOY

Στην Καρλσρούη ένας έλληνας ομογενής κατέθεσε την αίτησή του ζητώντας αποζημίωση από το γερμανικό κράτος για όσα υπέστη ο ίδιος και η οικογένειά του εκείνα τα μαύρα χρόνια της ανελευθερίας και της σκλαβιάς. Εγραψε μάλιστα τις συμφορές του, την παραβίαση των δικαιωμάτων του και απαίτησε τη δικαίωσή του. Η γερμανική δικαιοσύνη όμως, που πρώτη φορά αντιμετώπισε παρόμοιο αίτημα αποζημίωσης από έλληνα πολίτη, αίτημα που να σχετίζεται με όσα συνέβησαν στη χώρα μας από τις δυνάμεις κατοχής, εκλήθη να απαντήσει στο καίριο ερώτημα που καλείται να απαντήσει και το δικό μας ανώτατο δικαστήριο. Ερώτημα του οποίου η απάντηση είναι καθοριστική. Ένα «ναι» ή ένα «όχι» ικανοποιεί ή αντιθέτως ακυρώνει την αξίωση για αποζημίωση των θυμάτων της γερμανικής θηριωδίας. Ερώτημα που σχετίζεται με το ποια δικαστήρια πρέπει να δικάσουν και να επιδικάσουν τις αποζημιώσεις.

(Εικόνα μεγέθους : 12027 bytes)

Η απόφαση του γερμανικού δικαστηρίου σχετίζεται με το λεγόμενο προνόμιο της ετεροδικίας. Αν μπορεί, δηλαδή, η ελληνική δικαιοσύνη να δικάσει το γερμανικό δημόσιο και να επιδικάσει σε βάρος του αποζημιώσεις ή αν ισχύει το αντίθετο ή αν μόνο στα γερμανικά δικαστήρια μπορούν να δικάσουν αυτές οι αξιώσεις. Και ενώ η αμετάκλητη απάντηση του ανωτάτου δικαστηρίου της χώρας αναμένεται, το δικαστήριο της Καρλσρούης έδωσε τη δική του. Δικάζοντας υπόθεση ενός ομογενούς μας, έκρινε ότι η γερμανική δικαιοσύνη δεν έχει αρμοδιότητα για να δικάσει και να επιδικάσει αποζημιώσεις σε βάρος του γερμανικού κράτους. Την αρμοδιότητα αυτή την έχει μόνο η ελληνική δικαιοσύνη.

Εδώ (αυτό αποφάσισε το δικαστήριο της Καρλσρούης) πρέπει να δικαστούν οι υποθέσεις για τις γερμανικές αποζημιώσεις, γιατί εδώ συνέβησαν τα θλιβερά γεγονότα που θεμελιώνουν και τις αξιώσεις των συμπατριωτών μας. Εδώ έγιναν όσα έγιναν για τα οποία το γερμανικό κράτος πρέπει (αν έτσι κριθεί) να πληρώσει. Ας δούμε όμως ποιο είναι το «διά ταύτα» του γερμανικού δικαστηρίου που δικαιώνει εκείνους που υποστηρίζουν πως προνόμιο ετεροδικίας (να μη δικάζεται από τα δικαστήρια άλλων κρατών) δεν έχει η Γερμανία και πώς τα ελληνικά δικαστήρια μπορούν "να καθίσουν στο εδώλιο" το γερμανικό δημόσιο και να το αναγκάσουν να πληρώσει. Λέει η απόφαση:

«Η άδικη πράξη, λόγω της οποίας ο ενάγων αξιώνει αποκατάσταση της ζημίας από το γερμανικό δημόσιο, έλαβε χώρα στην Ελλάδα. Εντός των ορίων εφαρμογής της Συμβάσεως των Βρυξελλών για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, μία άδικος πράξη ιδρύει την κατά τόπον αρμοδιότητα του δικαστηρίου που εδρεύει εις τον τόπον εις τον οποίο έλαβε χώρα το ζημιογόνο γεγονός κατά το άρθρο 5 παράγραφος 3 της Συμβάσεως των Βρυξελλών. Επειδή τούτο στην προκειμένη περίπτωση είναι ένα δικαστήριο στην Ελλάδα, δεν είναι κατά συνέπεια αρμόδιο το πρωτοδικείο στο οποίο έχει γίνει η προσφυγή. Η αγωγή οφείλει να απορριφθεί λόγω κατά τόπον αρμοδιότητας».

Κρίσιμη μάχη και στον Αρειο Πάγο

Η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου έχει τώρα και το μαχαίρι και το πεπόνι. Ενώπιόν της δικάστηκε στις 20 του Γενάρη το αίτημα των κατοίκων του μαρτυρικού Διστόμου για τις φρικαλεότητες και τις σφαγές των γερμανών κατακτητών.

Διότι ο φάκελος για το Δίστομο ήταν εκείνος που έφθασε πρώτος στον Αρειο Πάγο και πήρε τον δρόμο για την Ολομέλεια. Και το Δίστομο είναι εκείνο που θα αποτελέσει το πρόκριμα, το «δεδικασμένο» για τις εκατοντάδες ανάλογες αξιώσεις που έχουν πάρει από καιρό τον δρόμο της δικαστικής διεκδίκησης.

Για τα αιτήματα των κατοίκων του, που ζητούν ηθική και ιστορική δικαίωση διά της αποζημιώσεως από το γερμανικό κράτος, ο εισαγγελεύς του ανωτάτου δικαστηρίου κ. **Παν. Δημόπουλος** έχει ήδη προτείνει. Και έχει επιχειρηματολογήσει υπέρ της θέσεως πως η ελληνική δικαιοσύνη μπορεί να δικάσει και να επιδικάσει και πως προνόμιο ετεροδικίας, εν προκειμένω, για τη Γερμανία ούτε ισχύει ούτε νοείται.

Η επιχειρηματολογία του στηρίζεται στα διεθνώς ισχύοντα και πατάει σε συνθήκες, συμβάσεις και γνωμοδοτήσεις κορυφαίων ελλήνων αλλά και ξένων νομικών, βρίσκει έρεισμα και σε αποφάσεις του Δικαστηρίου της Νυρεμβέργης και κατατείνει σε τούτο. Προνόμιο ετεροδικίας για το γερμανικό δημόσιο δεν υπάρχει γιατί οι πράξεις για τις οποίες ζητείται αποζημίωση αποτελούν κατάφωρη παραβίαση του διεθνούς δικαίου και μάλιστα κανόνων του που ανήκουν σε εκείνους που θεωρούνται υποχρεωτικοί (αναγκαστικού δικαίου). Τη θέση αυτή στήριξε ο εισαγγελέας του ΑΠ στον χάρτη του Δικαστηρίου της Νυρεμβέργης, στη Σύμβαση της Χάγης και στην επιστημονική θέση του αείμνηστου *Κρατερού Ιωάννου*, εμπειρότατου νομομαθούς που απεβίωσε πέρυσι, όταν ακόμη υπηρετούσε ως δικαστής της χώρας μας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Επιπλέον η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την ασυλία των κρατών του 1972 ρητά όρισε ότι δεν υπάρχει προνόμιο ετεροδικίας σε περιπτώσεις σαν αυτή της διεκδίκησης αποζημιώσεων και η επίκλησή της περιελήφθη στην εισήγηση του κ. Δημόπουλου ο οποίος επίσης ενίσχυσε την άποψή του τονίζοντας:

- * Πρόκειται για διαφορές απλών πολιτών-θυμάτων από τη μία και ενός πανίσχυρου κράτους από την άλλη, που είναι δύσκολο να διεκδικήσουν αποζημίωση ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων.
- * Δεν διακυβεύεται κανένα συμφέρον του γερμανικού δημοσίου, αν οι δίκες γίνουν εδώ.
- * Τα εγκλήματα για τα οποία ζητούνται αποζημιώσεις τελέστηκαν από Γερμανούς σε βάρος αμάχων και αποτέλεσαν ωμή παραβίαση των κανόνων του διεθνούς δικαίου και της ελληνικής έννομης τάξης.

Αυτά υποστήριξε ο κορυφαίος παράγοντας της εισαγγελικής αρχής, ενώ ο εισηγητής της υπόθεσης, αρεοπαγίτης κ. **Πέτρος Κακκαλής** ετάχθη αντιθέτως. Ελαβε θέση υπέρ της υπάρξεως του προνομίου της ετεροδικίας για τη Γερμανία και πρότεινε τα ελληνικά δικαστήρια να μη δικάσουν ούτε να επιδικάσουν αποζημιώσεις στα θύματα της γερμανικής κατοχής. Οσοι έχουν σχετικές αξιώσεις (και είναι πολλοί, ανάμεσά τους και οι κάτοικοι του μαρτυρικού Διστόμου), κατά την άποψή του μπορούν να τις διεκδικήσουν από τα γερμανικά δικαστήρια.

Οι αντίθετες θέσεις εισαγγελέως και εισηγητή αρεοπαγίτη προδικάζουν τη μάχη η οποία δίδεται στο ανώτατο δικαστήριο της χώρας, όπου επικρατεί προβληματισμός εν όψει της αμετάκλητης κρίσης του για τις αποζημιώσεις από το γερμανικό κράτος. Με δεδομένο μάλιστα πως ό,τι κρίνει ο Αρειος Πάγος θα είναι αμετάκλητο (σφραγίζει το θέμα μια για πάντα) τα μέλη του ανωτάτου δικαστηρίου επιχειρούν να λάβουν θέση που θα στηρίζεται σε ισχυρά νομικά ερείσματα. Οι αντιτιθέμενες απόψεις, διότι υπάρχουν διαφορετικές θέσεις ανάμεσα στους αρεοπαγίτες, δεν υπάρχει πεδίο να συγκεραστούν. Η μία εκ των δύο θα πλειοψηφήσει. Και το γεγονός αυτός καθιστά τη μάχη σκληρή και το αποτέλεσμα μη προβλέψιμο. Πάντως, όποια κι αν είναι η τελική κρίση του ανωτάτου

δικαστηρίου της χώρας για την ηθική δικαίωση των θυμάτων της γερμανικής κατοχής, όλα συνηγορούν ότι θα είναι μια απόφαση ιστορική και σημαίνουσα. Απ' αυτές που η Δικαιοσύνη σπάνια καλείται να εκδώσει.

Και κάτι σαν υστερόγραφο: Το Ειδικό Δικαστήριο Εγκληματιών Πολέμου που ιδρύθηκε μετά τον πόλεμο και δίκασε αρκετούς Γερμανούς που έδρασαν στο ελληνικό έδαφος, με την ιστορική απόφασή του που φέρει τον αριθμό 1 έκρινε ότι προνόμιο ετεροδικίας δεν νοείται για όσους διαπράττουν εγκλήματα κατά των αμάχων σε περίοδο κατοχής. Και δίκασε.

ΤΟ ΒΗΜΑ, 13-02-2000

Κωδικός άρθρου: **B12845A571**

